

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ
ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอบึงสามพัน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3*
GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF PARTICIPATION IN
ACADEMIC ADMINISTRATION OF THE CENTER FOR EDUCATIONAL
QUALITY DEVELOPMENT PHIBUN MANGSAHAN DISTRICT UNDER
THE OFFICE OF UBON RATCHATHANI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA 3

ชัยยุทธ บุญเต็ม

Chaiyut Buntoem

พีระศักดิ์ วรฉัตร

Peerasak Worrachat

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakham University, Thailand

E-mail: yootniknp510@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอบึงสามพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 2) พัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอบึงสามพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและ ครู จำนวน 266 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและดัชนีความต้องการจำเป็น PNI ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอบึงสามพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด 2. การพัฒนาแนวการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์

* Received 9 June 2021; Revised 27 August 2021; Accepted 2 October 2021

พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบกลไกดำเนินการ 4) วิธีดำเนินการ มี 5 ลักษณะ 4.1) การมีส่วนร่วมในการคิดและการตัดสินใจ 4.2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 4.3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการ 4.4) การมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล 4.5) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และผลกระทบ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง พบว่า แนวทางมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนา,การมีส่วนร่วม,การบริหารงานวิชาการ

Abstract

This article aims to 1) study the current situation. desirable condition and necessary needs Participation in academic administration of Phibun Mangsahan District Educational Quality Development Center under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 3. 2) Develop approaches to participation in the academic administration of the Center for Educational Quality Improvement Phibun Mangsahan District under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 3. The sample consisted of 266 administrators and teachers were obtained by group randomization. The tools were questionnaire, interview form, record form, assessment form. The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation and PNI need index. The results of the research were as follows: 1. Current conditions, desirable conditions of participation in academic administration of the Center for Educational Quality Development Phibun Mangsahan District under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 3 , the overall current condition is moderate. and overall desirable conditions were at the highest level. 2. Development of guidelines for participation in academic administration of the Center for Educational Quality Improvement Phibun Mangsahan District under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 3 consists of 5 components as follows : 1) Principles 2) Objectives 3) Operating Mechanisms 4) Methods There are 5 characteristics 4. 1) Participation in thinking and decision making 4. 2) Participation in planning 4. 3) Participation in investment 4. 4)

Participation in monitoring and evaluation participation 4.5) Participation in benefits and impacts 5) Conditions for success The results of the assessment of the appropriateness and feasibility of the approach revealed that the overall appropriateness of the approach was at the highest level and the possibility was at the highest level.

Keywords: development, participation, academic administration

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้แก่ การศึกษา การศึกษามีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและเป็นการเตรียมคนให้มีความพร้อมสำหรับการแข่งขันในสังคมโลก การศึกษาไทยต้องก้าวสู่ยุคความรู้ โดยการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเตรียมคนให้เป็นคนทำงานใช้ความรู้ (Knowledge worker) และเป็นคนพร้อมเรียนรู้ (Learning person) (วิจารณ์ พานิช, 2555) จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้ปฏิรูประบบการบริหารเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษานำไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้คนไทยที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดให้มีการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข (มาตรา 6) การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (มาตรา 22) และให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษาโดยตรง (มาตรา 39) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและสำคัญซึ่งพูดถึงกันในทุกภาคส่วนของการพัฒนาองค์กร การพัฒนารูปแบบใหม่เน้นการให้ประชาชนเข้ามามีบทบาท ส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น เครือข่ายทางการศึกษา เป็นการรวมตัวกันระหว่างโรงเรียนหลายๆแห่ง หรือบุคคลที่มีบทบาทในการจัดการศึกษา โดยมีการรวมตัวกันในหลากหลายรูปแบบเพื่อให้เป็นหนึ่งเดียวกันด้วยการเชื่อมโยงสร้างสัมพันธ์ สื่อสาร

แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ภายใต้ข้อตกลงหรือวัตถุประสงค์ร่วมกันด้วยความเป็นกัลยาณมิตรและทัดเทียมกัน (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา, 2551)

สถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพต้องอาศัยระบบการบริหารจัดการที่ดี กระบวนการสำคัญที่จะส่งผลให้ระบบบริหารจัดการที่ดี คือ การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดเป็นหัวใจของ การจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนด แนวทางปฏิบัติการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

การดำเนินงานศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีพื้นที่ครอบคลุม 5 อำเภอ คือ อำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอตาลสุม อำเภอสิรินธร อำเภอโขงเจียม อำเภอศรีเมืองใหม่ โรงเรียนทั้งหมด 209 โรงเรียน โดยมีการแบ่งการบริหารงานเป็น 18 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนภายในศูนย์ได้ร่วมกันได้ร่วมกันพัฒนาการบริหารและจัดการศึกษาด้านวิชาการ จัดให้โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ร่วมมือสนับสนุนกันในด้านวิชาการ ส่งเสริมมาตรฐานงานวิชาการและคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งปัญหาในการมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่ บุคลากรขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การไม่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินการบริหารงานวิชาการ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ จากผลการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 3 ยังประสบปัญหาด้านงานวิชาการเนื่องจากนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ คือ จากผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O -NET) ปีการศึกษา 2561 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยทุกวิชาต่ำกว่าระดับประเทศ คือ คะแนนเฉลี่ยระดับเขตมี 36.44 คะแนน คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศมี 43.14 คะแนน และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยทุกวิชาต่ำกว่าระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3, 2561)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของ ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและก่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ดังนั้น การมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการจึงมีความสำคัญต่องานวิจัย และเพื่อให้สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ในแวดวงการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

2. เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาแนวการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีขั้นตอนและวิธีการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของ ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา มาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยแบบสอบถามและเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นและจัดลำดับความต้องการ (PNI_{modified}) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ประชากร สถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 73 คน รองผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน และ ครู 751 คน รวม 825 คน จาก 73 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 37 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ครู จำนวน 228 คน รวม 266 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan และใช้เทคนิคการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 1 แบบสอบถาม ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของ

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ 5 คน แล้วนำผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา โดยใช้สูตรค่า IOC (Item-Objective Congruence Index : IOC)

การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (S.D.)

ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 2 ศูนย์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ประธานศูนย์เครือข่าย และกรรมการศูนย์เครือข่ายด้วยการสัมภาษณ์โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากศูนย์ที่ได้รับรางวัลประกาศนียบัตร เกี่ยวกับงานวิชาการ ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่

1) ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาโคกนาโก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

2) ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาโพธิ์ไทร - เชียงเพ็ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

ตอนที่ 2 การยกร่างแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา มีขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิดและหลักการในการร่างแนวทางการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อกำหนดแนวคิดและหลักการร่างแนวทาง และได้สังเคราะห์ประเด็นหลักของแนวคิด หลักการ และนโยบายที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) ผู้วิจัยนำผลการศึกษา สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาจาก ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ในการ

มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

3) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1) และ 2) มายกร่างแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา (ฉบับที่ 1) โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบสาระของร่างแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นแนวทางเชิงโครงสร้างความคิดที่แสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ครอบคลุมภารกิจทาง การมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตอนที่ 3 การตรวจสอบยืนยันแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

ผู้วิจัยนำร่างแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา(ฉบับที่ 1) มาตรวจสอบยืนยันแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้ 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 8 คน 2) เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา เป็นคณะกรรมการกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ตอนที่ 4 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

ผู้วิจัยนำส่งแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 (ฉบับปรับปรุง) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยมีประเด็นสำคัญสำหรับใช้ในการประเมินแนวทาง คือ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง โดยพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของแนวทาง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบกลไกการดำเนินการ 4) วิธีดำเนินการ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ดังนี้ 1) เป็น

ศึกษานิเทศก์ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท สาขาการหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน 2) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน 3) เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		PNI	ความต้องการจำเป็น		
	\bar{x}	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	ระดับการดำเนินงาน				
1. การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ	2.57	0.75	ปานกลาง	4.47	0.57	มาก	0.74	4
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	2.55	0.73	ปานกลาง	4.50	0.51	มาก	0.77	3
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการ	2.53	0.73	ปานกลาง	4.51	0.53	มากที่สุด	0.78	2
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	2.59	0.66	ปานกลาง	4.50	0.52	มาก	0.73	5
5. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และผลกระทบ	2.55	0.75	ปานกลาง	4.56	0.50	มากที่สุด	0.79	1
โดยรวม	2.56	0.72	ปานกลาง	4.51	0.53	มากที่สุด	0.76	

จากตาราง 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายลักษณะ พบว่าลักษณะที่มีการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (\bar{x} = 2.59) รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ (\bar{x} = 2.57) และการมีส่วนร่วมที่มีการดำเนินงานต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการ (\bar{x} = 2.53)

สภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายลักษณะ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 2 ลักษณะ โดยลักษณะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และผลกระทบ ($\bar{x} = 4.56$) รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วม ในการลงทุนและดำเนินการ ($\bar{x} = 4.51$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ ($\bar{x} = 4.47$)

ลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เรียงลำดับ ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และผลกระทบ ($PNI_{\text{modified}} = 0.79$) ลำดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการ ($PNI_{\text{modified}} = 0.78$) ลำดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในการวางแผน ($PNI_{\text{modified}} = 0.77$) ลำดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ ($PNI_{\text{modified}} = 0.74$) ลำดับที่ 5 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($PNI_{\text{modified}} = 0.73$)

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

1. หลักการ

การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญและ มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนด แนวทางปฏิบัติ การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องงานวิชาการของ โรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง เรียกว่าหลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งงานวิชาการเป็นภารกิจหลักที่ครูจะต้องปฏิบัติ

สำหรับอุปสรรคในการดำเนินการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยมีหลายประการ เช่น การไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกันระหว่างสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องในการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาและวัฒนธรรมประเพณีของคนไทยในอดีต ที่มีความเคารพนับถือสถาบันทำให้ไม่กล้าแสดงออกในการที่จะแสดงความคิดเห็น

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 เพื่อผลการวิจัย ครั้งนี้เป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการ

บริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

3. ระบบกลไกดำเนินการ

กลไกการดำเนินการของสถานศึกษาในการพิจารณารับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยยึดหลักการบริหารงานแบบ PDCA ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) P คือ Plan หมายถึง การวางแผน 2) D คือ Do หมายถึง การนำไปสู่การปฏิบัติ 3) C คือ Check หมายถึง การตรวจสอบหรือการเปรียบเทียบ 4) A คือ Act หมายถึง ปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม (Deming, E. W., 1990)

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการคิดและการตัดสินใจ

1) จัดประชุมทำความเข้าใจแก่คณะกรรมการศูนย์ให้เข้าใจการคิดริเริ่มการวิจัยและ พัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น (Plan)

2) คณะกรรมการศูนย์แต่งตั้งวางแผนการจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข(Plan)

3) กำหนดจุดประสงค์การจัดให้มีวิชาต่างๆ ครอบคลุมตามหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Plan)

4) ดำเนินการกำหนดความต้องการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ ด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศผู้ปกครอง พิกการ และการศึกษาทางเลือก (Do)

5) จัดลำดับความสำคัญของความต้องการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียนกับผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและมุ่งสู่ความเป็นสากล (Do)

6) สํารวจค้้นหาปัญหาของสถานศึกษาในการจัดทําลั้กสูตร การจัดกระบวนกรเรียนรู้การสอนและอื่่นๆ ให้เหม้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนตามกลุ่มเป้้าหมายพิเศษ (Do)

7) ดํเนินกรให้คณะกรรกรการสถานศึกษาชั้นพื้นฐนให้ควมเห็นชอบลั้กสูตรสถานศึกษา (Check)

8) ดํเนินกรประเมินควมเป็นไปได้ในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลปรับปรุงลั้กสูตรสถานศึกษา รายงานผลให้สํานักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ (Act)

2. กรมีส่วนร่วมในการวางแผน ดั่งนี้

1) จัดประชุมทํควมเข้าใจกรกำหนดรูปแบบการจัดให้มีกรวิจัยและพัฒนาลั้กสูตรชั้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทงด้้นเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่่น (Plan)

2) ออกแบบวิธีการจัดทําลั้กสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งรํกาย และจิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่่นได้ อย่างมีความสุข (Do)

3) ส่งเสริมกรกำหนดแนวทงการจัดให้มีวิชาตํางๆ ครบถ้วนตามลั้กสูตรแกนกลางสถานศึกษาชั้นพื้นฐน (Do)

4) สนับสนุนกรกำหนดยุทธศาสตร์กรเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้้าหมายเฉพาะ ได้แกด้้นศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมควมเป็นเลิศผู้บกพร่อง พิการ และการศึกษาทงเลือก (Do)

5) ร่วมกำหนดการประชุมเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้งกรของผู้เรียนกับผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและมุ่งสู่ควมเป็นสากล (Do)

6) ดํเนินกรแบ่งหน้าที่รับผิดชอบการจัดทําลั้กสูตร การจัดกระบวนกรเรียนรู้การสอน และอื่่นๆ ให้เหม้เหมาะสมกับ ความสามารถ ของผู้เรียนตามกลุ่มเป้้าหมายพิเศษ (Do)

7) กำหนดปฏิทินดํเนินงานของคณะกรรกรการสถานศึกษาชั้นพื้นฐนให้ควมเห็นชอบลั้กสูตรสถานศึกษา (Check)

8) ดํเนินกรกำหนดทรัพยากรทรัพยากรในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลปรับปรุงลั้กสูตรสถานศึกษา รายงานผลให้สํานักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ (Act)

3. กรมีส่วนร่วมในการลงทุนและดํเนินกร

1) จัดประชุมสร้งควมเข้าใจกรบริหารจัดการวิจัยและพัฒนาลั้กสูตรชั้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทงด้้นเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่่น (Plan)

2) วางแผนปรับปรุงระบบบริหารงานการจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข(Plan)

3) ช่วยเหลือวัสดุอุปกรณ์การจัดให้มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Do)

4) ช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ในการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงขึ้น และลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศผู้ปกครอง พิกการ และการศึกษาทางเลือก (Do)

5) ดำเนินการประสานงานคณะกรรมการศูนย์ในการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียนกับผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและมุ่งสู่ความเป็นสากล (Do)

6) ดำเนินงานตามแผนการจัดทำหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้การสอนและอื่นๆให้เหมาะสมกับ ความสามารถ ของผู้เรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (Do)

7) ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา (Check)

8) ดำเนินงานตามแผนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา รายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ (Act)

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

1) จัดประชุมทำความเข้าใจการกำกับติดตามความก้าวหน้าการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้เองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น (Plan)

2) วางแผนตรวจสอบการดำเนินงานจัดการทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Plan)

3) ดำเนินการประเมินผลการจัดให้มีกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Do)

4) ดำเนินการสรุปผลการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้น สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศผู้ปกครอง พิกการ และการศึกษาทางเลือก (Do)

5) ดำเนินการอภิปรายการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียนกับผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและมุ่งสู่ความเป็นสากล (Do)

6) เสนอแนะสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตร การจัดการกระบวนการเรียนรู้การสอนและอื่นๆให้เหมาะสมกับ ความสามารถ ของผู้เรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (Do)

7) รับรองผลคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา(Check)

8) ดำเนินงานรายงานผลการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา รายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ (Act)

5. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และผลกระทบ

1) ประชุมสร้างความเข้าใจการร่วมแสดงความชื่นชมยินดีในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรขึ้นใช้ ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่น (Plan)

2) ส่งเสริมการแสดงความเป็นเจ้าของหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Do)

3) สนับสนุนการบ่งชี้ความชอบการมีวิชาต่างๆ ครอบคลุมตามหลักสูตรแกนกลาง สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Do)

4) รับการชื่นชมยินดีจากหน่วยงานอื่นในการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้สูงและลึกซึ้งมากขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษา ที่ส่งเสริมความเป็นเลิศผู้บกพร่อง พิการ และการศึกษาทางเลือก (Do)

5) ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลการดำเนินงานเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียนกับผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและมุ่งสู่ความเป็นสากล (Do)

6) สนับสนุนการรับผิดชอบการดำเนินการผิดพลาดในการจัดทำหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้การสอนและอื่นๆ ให้เหมาะสมกับ ความสามารถ ของผู้เรียนตามกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (Do)

7) รับทราบข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตรสถานศึกษา (Check)

8) แก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา รายงานผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารับทราบ (Act)

5. เงื่อนไขความสำเร็จ

เงื่อนไขความสำเร็จ คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในเป้าหมายที่สูงขึ้น โดยครอบคลุมในสถานศึกษาทุกภาคส่วนควรให้การสนับสนุน การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง โดยควรมีการช่วยเหลือ นิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลเพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3

ที่	แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{x}	S.D	ระดับ	\bar{x}	S.D	ระดับ
1	หลักการ	4.71	0.48	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด
2	วัตถุประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด	4.85	0.37	มากที่สุด
3	กลไกดำเนินการ	4.61	0.52	มากที่สุด	4.59	0.52	มากที่สุด
4	วิธีดำเนินการ	4.61	0.51	มากที่สุด	4.63	0.48	มากที่สุด
	4.1 การมีส่วนร่วมในการคิดและการตัดสินใจ	4.62	0.51	มากที่สุด	4.67	0.49	มากที่สุด
	4.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผน	4.61	0.51	มากที่สุด	4.62	0.41	มากที่สุด
	4.3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการ	4.63	0.50	มากที่สุด	4.61	0.49	มากที่สุด
	4.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	4.60	0.52	มากที่สุด	4.60	0.52	มากที่สุด
	4.5 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และผลกระทบ	4.62	0.51	มากที่สุด	4.66	0.49	มากที่สุด
5.	เงื่อนไขความสำเร็จ	4.59	0.53	มากที่สุด	4.58	0.52	มากที่สุด
	โดยรวม	4.69	0.40	มากที่สุด	4.66	0.47	มากที่สุด

จากตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ ($\bar{x} = 5.00$, S.D. = 0.00) รองลงมา คือ หลักการ ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.48) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เงื่อนไขความสำเร็จ ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.53)

ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วัตถุประสงค์ ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = 0.37) รองลงมา คือ วิธีดำเนินการ ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.48) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ หลักการ ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.53)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ คงคา วงศ์อำมาตย์ ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลางจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 9 ด้าน (คงคา วงศ์อำมาตย์, 2559) สอดคล้องกับ จันทรีธิวา โสภา วิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 3 พบว่า ภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาภายใต้การบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปัญหาการมีส่วนร่วมของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาอาจเกิดจากบุคลากรขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา การไม่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินการบริหารงานวิชาการ (จันทรีธิวา โสภา, 2560)

สภาพที่พึงประสงค์แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และผลกระทบ 2. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการ 3.การมีส่วนร่วมในการวางแผน 4. การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ 5.การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลสอดคล้องกับ ประภาศิริ คุณาคำ และคณะ ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ประภาศิริ คุณาคำ และคณะ, 2559) สอดคล้องกับ รัตนาภรณ์ อนิวรรณวงศ์ ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด จากผลการศึกษาน่าจะเกิดขึ้นจากคณะกรรมการต้องการให้เกิดความร่วมมือกันของศูนย์พัฒนาคุณภาพศึกษามีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาจึงอยู่ในระดับมากที่สุด (รัตนาภรณ์ อนิวรรณวงศ์, 2560)

2. จากการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบ

กลไกดำเนินการ 4) วิธีดำเนินการ 5) เงื่อนไขความสำเร็จสอดคล้องกับแนวคิด Everard, B. & Morris, G. ได้เสนอว่า องค์ประกอบของแนวทางที่ดีต้อง ประกอบด้วย บริบท หลักการหรือแนวคิด วัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินงาน และเงื่อนไข (Everard, B. & Morris, G., 1990) สอดคล้องกับ คงคา วงศ์อำมาตย์ ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 (คงคา วงศ์อำมาตย์, 2559) ได้แก่ การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตรการศึกษาดูงานสถานศึกษา ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การดำเนินการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการ ที่หลากหลายผู้บริหารและคณะครูต้องมีการทำวิจัยอย่างน้อยปีละ 1 เรื่องและมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาอยู่เสมอ จัดให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกอย่างเพียงพอ มีการนิเทศภายใน โดยผู้บริหารและคณะครูอย่างสม่ำเสมอโดยใช้กระบวนการ PDCA ในการพัฒนา แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ และมีแผนงาน การดำเนินโครงการต่างๆ ของสถานศึกษาที่เน้นการให้ความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนและผู้ปกครอง จากผลการศึกษานี้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของ ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาจะมีแนวทางประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบกลไกดำเนินการ 4) วิธีดำเนินการ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ อาจเกิดขึ้น จากการศึกษาเอกสาร ตำรา แล้วนำมาทดลองใช้จนเกิดผลสำเร็จ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ค่าดัชนี PNI เท่ากับ 0.76 แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา อำเภอพิบูลมังสาหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ระบบกลไกดำเนินการ 4) วิธีดำเนินการ มี 5 ลักษณะ 4.1) การมีส่วนร่วมในการคิดและการตัดสินใจ 4.2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 4.3) การมีส่วนร่วม ในการลงทุนและดำเนินการ 4.4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล 4.5) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และผลกระทบ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง พบว่า แนวทางมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อเสนอแนะ 1.ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1.1 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาควร

นำผลการวิจัยไปวางแผนและกำหนดแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา 1.2 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาควรประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในแต่ละลักษณะ 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทางการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คงคา วงศ์อำมาตย์. (2559). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จันทร์ธิดา โสภา. (2560). การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประภาศิริ คุณาคำ และคณะ. (2559). รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รัตนภรณ์ อนิวรรณวงศ์. (2560). การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. (2561). รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2561. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). รายงานการเสวนาทางวิชาการ มิติใหม่ของการประเมินผล: การเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา. (2551). คู่มือการบริหารจัดการในโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการศึกษา.
- Deming, E. W. (1990). Out of the Crisis. USA. Massachusetts: The Massachusetts Institute of Technology Center for Advanced Engineering study.
- Everard, B. & Morris, G. (1990). Effective School Management. London: Paul Chapman.